

Bilişim Okuryazarlığı

Lecture 3

Msc.Ali Mertcan KÖSE

İstanbul Kent Üniversitesi

Outline

1. İşletim Sistemi

- ▶ *İlk Aşamalar*
- ▶ *Kurulum*
- ▶ *Simgelerle Çalışma*
- ▶ *Pencereleri Kullanma*

2. Dosya Yönetimi

- ▶ *Kavramlar*
- ▶ *Dosyalar ve Klasörler*
- ▶ *Dosyalarla Çalışma*
- ▶ *Kopyalama, Taşıma*
- ▶ *Silme, Geri Dönüşüm*
- ▶ *Arama*

İşletim Sistemi

İlk Aşamalar

İşletim Sistemi Nedir?

Bilgisayar ile kullanıcı arasında iletişimi sağlayan aracıya işletim sistemi adı verilir. İşletim sistemi bir tercüman olarak düşünülebilir. Kullanıcının yapmak istediklerini bilgisayarın anlayacağı dile çevirir ve Merkezi işlem birimine(CPU) işlemleri gerçekleştirir ve bulunduğu sonuçları yine işletim sistemine gönderir. İşletim sistemi bulunan sonuçları ya da yapılan işlemleri kullanıcının anlayacağı dile çevirerek çıkış birimleri vasıtasıyla sonuç gösterir. Bir bilgisayarda işletim sistemi mevcut değilse bilgisayar çalışmayacak (*Free DOS*)

İlk Aşamalar

Gününümüzde kullanılan değişik işletim sistemlerinden bazıları şunlardır.

- ▶ Windows
- ▶ Unix
- ▶ NOvell
- ▶ McOS
- ▶ OS/2
- ▶ Linux

İlk Aşamalar

Tüm dünyada Linux işletim sistemi yaygınlaşmaya başlasa da en yaygın olarak yine Windows işletim sistemi kullanılmaktadır.

İlk Aşamalar

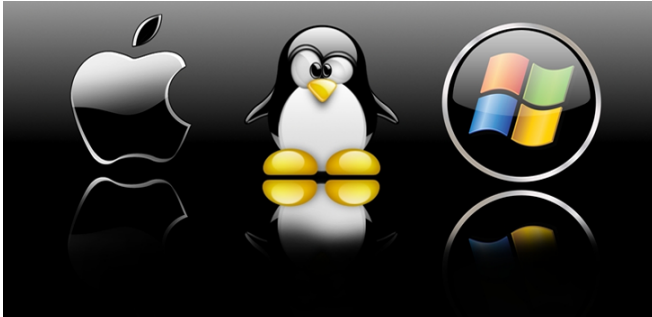

Figure 1: Bilgisayar İşletim sistemleri.

İlk Aşamalar

MS-DOS tabanlı windows 3.1'den sonra işlevleri ve yetenekleri geliştirilerek, dünyaca tanınan Bill Gates'in sahibi olduğu Microsoft firması tarafından üretilen Windows 95'ten sonra sistemde yapılan ilavelerle oluşturulan Windows 98 ve daha sonra da Windows Me, aynı zamanda MS-DOS gibi işletim sistemidir. Daha sonra 2001 yılında çıkarılan kullanımı kolay grafiksel arayüze sahip olan Windows XP, ilerleyen zamanlarda Windows Vista, Windows 7, Winows 8 ve günümüzde Windows 10 sürümleri olarak sırayla hayatımızdaki yerini almıştır.

İlk Aşamalar

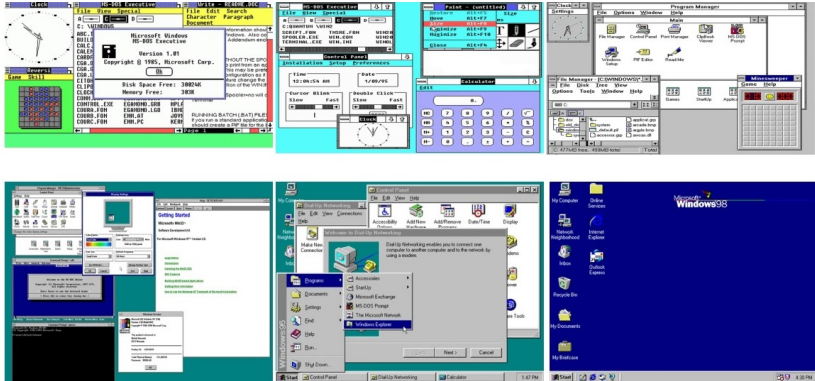

Figure 2: Sırasıyla Windows 1.0, Windows 2.0, Windows 3.0, Windows NT 3.5, Windows 95, Windows 98.

İlk Aşamalar

Figure 3: Sırasıyla Windows ME, Windows XP, Windows Vista, Windows 7, Windows 8, Windows 10.

Kurulum

1. Adım: CD veya Usb takılarak bilgisayar başlatılır.
2. Adım: Kısa bir süre içinde yükleme işlemi gerçekleşir.
3. Adım : Kısa süre görüntü geldikten sonra herhangi bir tuşa basılmadan beklenir.
4. Adım: Bir önceki adım gibi geçiş ekranı gelir.
5. Adım: Bu adımda dil ve klavye ayarları yapılır.
6. Adım: Windows size bazı seçenekler sunar bu seçenekler “Bilgisayarınızı Onarın” veya " " Windows Sıfırdan Kurun"

Kurulum

7. Adım: Windowsun ilgili versiyonunun şartlarını onayladıktan sonra ileri butonuna tıklanır.
8. Adım: Gelişmiş(Özel) seçeneğinden Windows'un kurulacağı disk bölümlendirilir, ve seçilir.
9. Adım: Windows yüklenmeye başlanır.
10. Adım: Belirli bir süre geçtikten sonra Kullanıcı adı, şifre, ağ gibi sekmeler sırasıyla çıkar.
11. Adım: Bu adımda bölge dil ayarları ve saat ayarı yapıldıktan sonra, Windows kurulumu gerçekleşmiş olur.

Kurulum

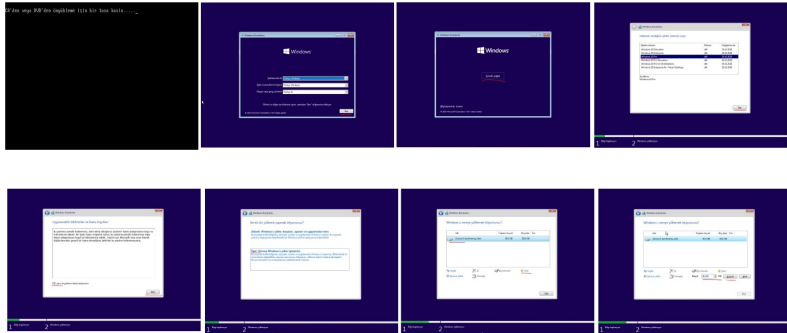

Figure 4: Kurulum adımları-1.

Kurulum

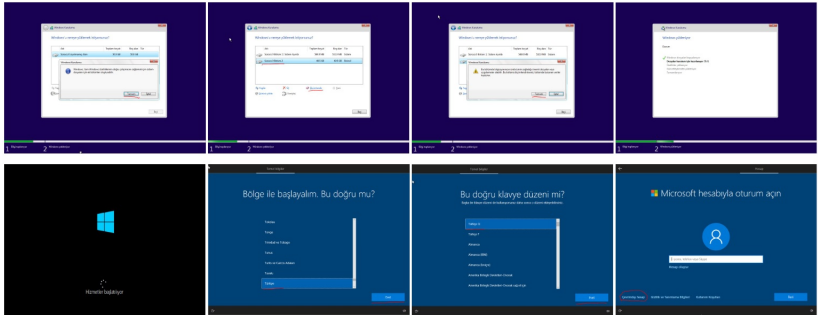

Figure 5: Kurulum adımları-2.

Kurulum

The screenshot shows a mobile application interface for creating a password. At the top, there is a dark blue header with a back arrow on the left and the word 'Hesap' (Account) on the right. The main content area has a dark blue background. In the center, the text 'Hiç unutulmayacak bir parola oluşturun' (Create a password you will never forget) is displayed in white, followed by a smaller subtitle 'Kesirlikle anımsayacağınız bir şey seçmeyi unutmayın.' (Don't forget to choose something you will remember with ease). Below this is a circular icon containing a white silhouette of a person. Underneath the icon is a white rectangular input field for the password, which is currently filled with black dots. To the right of the input field is a small eye icon. At the bottom left, there is a link that says 'Daha da iyisi; isterseniz bir çevrimiçi hesap kullanın' (Even better; if you wish, use an online account). At the bottom right, there is a blue button with the text 'İleri' (Next). The bottom of the screen features a dark blue footer with a small icon on the left and a small 'de' logo on the right.

Figure 6: Kurulum adımları-3.

Simgeler ile Çalışma

Masaüstünde orjinal olarak (Windows yüklendiğinde) bulunan simgeler şunlardır; Bilgisayarım, Ağ, Bağlantılarım, Belgelerim, Geri Dönüşüm Kutusu ve Internet Explorer. Bunları sırasıyla inceleyelim.

Simgeler ile Çalışma

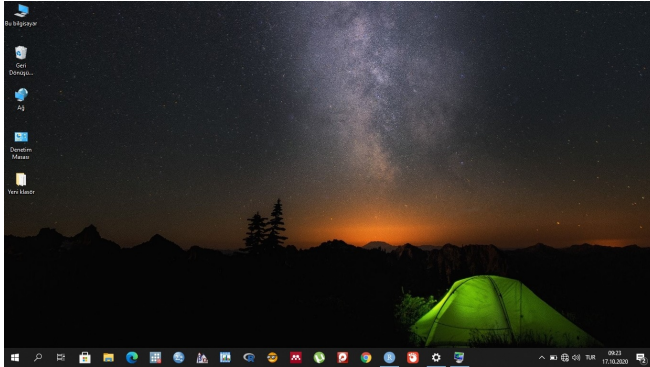

Figure 7: Bilgisayar Masaüstü Simgeleri.

Simgeler ile Çalışma

Bilgisayarım: Bu simge, bütün bilgisayarınızı temsil etmektedir. Bilgisayarım simgesine tıkladığınızda, bilgisayarınızda mevcut olan tüm sürücülere, dosyalara ve klasörlerinize ulaşabilirsiniz. Ayrıca varsa diğer ağ bağlantılarına (birbirine bağlı bilgisayarlara) da buradan ulaşmanız mümkündür. Bilgisayarınızda bulunan A sürücüsü, C sürücüsü(Sabit disk) ve D sürücüsü(CD veya DVD) ile ilgili bütün işlemleri buradan yapabilirsiniz.

Simgeler ile Çalışma

Ağ: Bilgisayarımız başka bilgisayarlara bağlı ise, bu simgeyi kullanabilirsiniz. Bu simgeye tıklayarak, diğer bilgisayarlardaki belgelere ve verilere ulaşmamız mümkün olacaktır. Birbirine bağlı (network= Ağ) bilgisayarlar, İnternet'e bağlanmak için aynı kaynakları kullanabilirler. Örneğin aynı modemi aynı telefon, yazıcı, tarayıcı gibi.

Geri Dönüşüm Kutusu: Bilgisayarda silinen dosyaların, klasörlerin ve kısayol simgelerinin geçici olarak depolandığı yerdir. Gerektiğinde sildiğimiz dosya ve klasörleri geri alabilir veya silerek bu sepete gönderdiğimiz dosyaları buradan da atarak sepeti boşaltabiliriz.

Simgeler ile Çalışma

Belgelerim: Genelde üzerinde çok sık çalışılan dosyaların, internetten indirilen dosyaların ve bunun gibi belgelerin ulaşım bakımından kolaylık sağlaması açısından saklandığı bölümdür.

Internet Explorer: İnternet'e bağlandığınızda web sayfalarında gezinmenizi sağlayan tarayıcı(browser) program olan Explorer'ı açmanızı sağlar. İnternete'e bağlandığınızda girmek istediğiniz web sayfaları için bir tarayıcı(browser) program ihtiyacı amacıyla buraya yerleştirilen Explorer, dünyada en yaygın kullanılan program olmakla birlikte, başka programlarda bu işlemi yapabilmektedir.(Chrome, Monzilla, Opera, yandex gibi)

Pencereleri Kullanma

Windows tabanlı uygulamalar pencere adı verilen dikdörtgen çerçeveler içerisinde çalışmaktadırlar. Zaten Windows'un Türkçe karşılığı da Pencereler demektir.

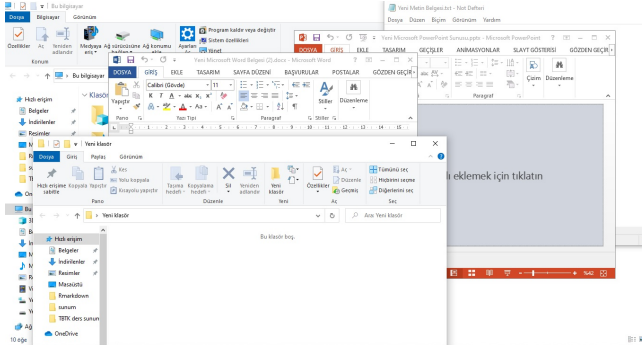

Figure 8: Windows Pencereleri.

Pencereleri Kullanma

Aynı anda birden çok program penceresi açıksa, bunların başlıklarını aynı anda görev çubuğu sekmesinde görebilirsiniz.

Masaüstünün alt tarafında bulunan, açık olan programlar hakkında bilgi veren, aktif pencereyi gösteren ve açık olan uygulamalar arasında geçiş yapmak amacıyla kullanılan çubuğa “görev çubuğu” adı verilir

Dosya Yönetimi

Kavramlar

Herhangi bir klasör veya dosya üzerinden sağ tıkladığımızda bazı komutlar gelmektedir. Bu komuttaki kavramları aşağıdaki gibi açıklayabiliriz.

Aç: Bu komuta tıkladığımızda dosya açılır.

Yeni: Bu dosya içerisindeki bilgileri, isim verilmemiş yeni bir dosya olarak açar.

Kısayol oluştur: Seçilen dosyaları silerek geri dönüşüm kutusuna atar.

Ad Değiştir: Seçilen dosyanın adını değiştirmek için bu komut kullanılır.

Kavramlar

Özellikler: Seçilen dosyanın özelliklerini görüntüler.

Gönder: Üzerinde bulunduğumuz dosyayı göndermenizi sağlar. Gönder komut satırı üzerine geldiğimizde sağ tarafta görülen menü açılır.

Dosyalar ve Klasörler

Yeni seçeneği, adından da anlaşılacağı gibi yeni bir şeyler oluşturmak amacıyla kullanılmaktadır.

Klasörler ve Kısayol seçenekleri bütün bilgisayarlarda aynı şekilde iken alt bölmedeki seçenekler bilgisayara kurulu programlara göre değişiklik gösterebilmektedir. Yeni bir klasör oluşturmak için klasör seçeneği seçilmelidir. Bu seçenek seçildiğinde ekranda yeni bir klasöre vermek istediğiniz ismi yazıp enter tuşuna basmalısınız. Bu işlemi yeni klasör seçeneğini seçtikten hemen sonra, başka hiç bir yere tıklamadan yapmalısınız. Eğer bu işlemden sonra ekranın herhangi bir yerini tıklarsanız klasörünüzün ismi “*Yeni Klasör*” olacaktır. Klasöre isim vermek için bu klasörü seçip F2 tuşunu kullanabilirsiniz.

Dosyalarla Çalışma

Dosya menüsünde yer alan komutlar, bulunulan yere göre değişir. C sürücüsüne tıkladıktan sonra, dosya menüsüne tıkladığınızda aşağıdaki seçenekler çıkmaktadır. Yeni komut altında yer alan klasör seçeneğine tıkladığımızda , bulunan yerde yeni bir klasör dizini olur.

Dosyalarla Çalışma

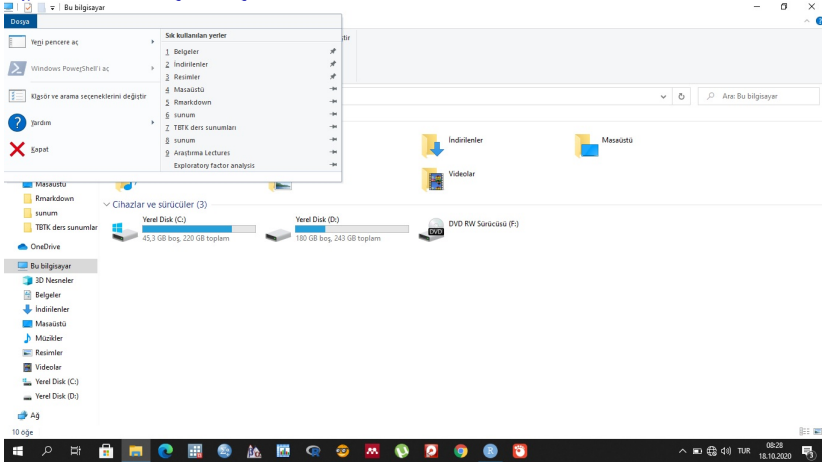

Figure 9: Dosya.

Kopyalama, Taşıma

Geri al: Son yapılan işlemi geri alır, yani iptal eder.

Kes: Seçtiğiniz dosya veya klasörleri bulundukları yerden alarak, geçici olarak panoya atmamızı sağlar. Bu işlemde seçilen dosya ve klasörler, yapıştır komutuna tıklayınca bulundukları yerden alınmış olurlar, yani tekrar burada görülmezler.

Kopyala: Bu komutla, seçtiğimiz dosya veya klasörlerin birer kopyasını alıp, geçici olarak panoya atarız. Bu komut kes komutu gibi değildir.

Kopyalama, Taşıma

Yapıştır: Kes veya kopyala komutları ile panoya attığımız dosya ve klasörleri, başka bir yere yapıştırma için bu düğme kullanılır. Örneğin, C sürücüsünden Kes veya Kopyala düğmelerinden birisi ile panoya attığımız dosya ve klasörleri, daha sonra , örneğin D sürücüsüne tıklayıp, yapıştır, düğmesine bastığımızda, bu dosya ve klasörlerin kopyaları D sürücüsüne atılmış olur.

Silme, Geri Dönüşüm

Sürücü değil de herhangi bir klasöre tıkladıktan sonra dosya menüsüne tıkladığımızda gelen menüde sil komutu yer almaktadır. Sil komutu, seçilmiş olan klasörü silerek, geri dönüşüm kutusuna gönderir.

Geri Dönüşüm Kutusu: Bilgisayarda silinen dosyaların, klasörlerin ve kısayol simgelerinin geçici olarak depolandığı yerdir. Gerekteğinde sildiğimiz dosya ve klasörleri geri alabilir veya silerek bu sepete gönderdiğimiz dosyaları buradan da atarak sepeti boşaltabiliriz.

Arama

Bilgisayarda bir dosyayı tarihe veya içerdiği bir metine göre arayıp bulmak için tüm dosya ve klasörler bazında başlatın yanındaki büyüteç simgesi üzerinden dosya ismi yazılarak kullanılmaktadır.